

RIKSADVOKATEN

Politimestrene
Statsadvokatene

DERES REF.:

VÅR REF.:

2017/00541-005 HST015
541.1

DATO:

27.04.2017

VIDERE OPPFØLGING – SAKER MED TAP AV FØRERETT FOR FØRERE MED FØRERKORT PÅ PRØVE – LISTER OVER SAKER TIL GJENNOMGANG MV

Det vises til riksadvokatens brev av 7. april 2017 om nødvendig oppfølging etter at Samferdselsdepartementet varslet riksadvokaten om at man ved en feil ikke satte ikraft den nødvendige hjemmelsbestemmelse i vegtrafikkloven da man i 2012 endret tapsforskriften. Forskriften ga etter endringen anvisning på tap av førerett for bilførere som i prøvetiden for førerkortet kjørte bil med *lavpromille*. Det legges herfra til grunn at forskriften har vært praktisert etter sin ordlyd, at et visst antall bilførere derved uberettiget er blitt ilagt tap av førerett, og at det må foretas en gjenoppretting. For øvrig vises til nevnte brev, som er tilgjengelig på politiets interne nett, Kilden.

Riksadvokaten har nå avholdt møte med Justisdepartementet, Samferdselsdepartementet, Politidirektoratet og Vegdirektoratet med sikte på en hensiktsmessig og effektiv oppfølging.

Politidirektoratet har etter samarbeid med Vegdirektoratet utarbeidet lister over personer med førerett på prøve og som er ilagt tap av førerett for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 jf. § 22, eller er registrert med uavgjort sak etter disse bestemmelsene. Listene er utarbeidet på politidistriktsnivå. Her vil dog være tatt med alle tilfeller uavhengig av påvirkningsgrad. Det er all grunn til å tro at det vil være et begrenset antall personer som uriktig har tapt føreretten på grunn av feilen som er begått, men dette må naturligvis likefullt følges opp. Politidirektoratet vil i løpet av svært kort tid oversende listene til politidistriktene.

Riksadvokaten presiserer med dette det arbeid som foreløpig må gjøres. Felles er at sakene må identifiseres. Vurderingstemaet i de saker som gjelder førere med førerkort på prøve som har kjørt med lavpromille, er om det var hjemmel for illeggelse av tap av førerett etter

vegtrafikkloven og tapsforskriften slik den lød før lovendringen i 2012, jf. redegjørelsen i riksadvokatens brev av 7. april d.å. Var det ikke slik hjemmel, skal følgende iakttas:

a) Saker under etterforsking og saker hvor det ikke foreligger dom.

Ifølge oversikten fra Politidirektoratet dreier det seg om 308 saker på landsbasis. Det gjelder samtlige straffesaker i statistikkgruppene 8901, 8902 og 8903 som er registrert i perioden 1. februar 2012 til og med 31. mars 2017 som er uten avgjørelseskode og som ikke er avgjort.

Det tas forbehold om manglende registrering av avgjørelseskoder eller manglende føring av førerkortreaksjoner i Autosys, og riksadvokaten understreker derfor det enkelte politidistrikts ansvar for å identifisere samtlige aktuelle, uavgjorte saker i distriktet.

I disse sakene skal beslaglagt førerkort tilbakeleveres dersom det aktuelle forhold ikke kvalifiserer til tap av førerett etter lov og forskrift før endringen i 2012. Endringer må foretas i Autosys. Er førerkortet mot formodning makulert, se nedenfor under b) – med tilpasninger til den standardiserte tekst som der er inntatt.

b) Saker der tapsperioden fortsatt løper etter at vedkommende har vedtatt forelegg med illeggelse av tap av førerett.

Ifølge oversikten fra Politidirektoratet skal dette være et meget begrenset antall saker – i alt 42. Dette gjelder saker som med avgjørelseskode 053 og 077 fra 1. januar 2016 til og med 31. mars 2017. En legger til grunn at en med slik begrensning av søket likevel vil fange opp samtlige avgjorte foreleggssaker hvor tapsperioden fortsatt kan løpe. Politiets gjennomgang vil vise om det i disse sakene er noen som er aktuelle.

Som angitt i brevet av 7. april d.å. skal påtalemyndigheten i politiet sende det vedtatte forelegg til statsadvokaten for delvis opphevelse til siktedes gunst, dvs. opphevelse av tapet av førerett, der det er grunnlag for det, jf. ovenfor. Statsadvokaten må behandle saken umiddelbart. Endringer må foretas i Autosys (det gjelder også for sakene etter c) nedenfor). Er førerkortet i behold, må det tilbakeleveres. Formentlig er dette i regelen ikke tilfelle.

I disse tilfellene skal det legges til rette for gjennerverk av førerkortet. Med den reservasjon at det kan ha kommet til omstendigheter som stenger for gjennerverk, ber riksadvokaten om at politiet utferdiger følgende standardiserte tekst i et brev eller dokument til vedkommende det gjelder:

"Det bekreftes herved at tap av førerett som er ilagt i forelegg av mot, fnr. for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 annet ledd bokstav a, jf. § 22 er opphevet av påtalemyndigheten til gunst for deg, jf. strprl. § straffeprosessloven § 258.

Bakgrunnen for opphevelsen er at det i ettertid har vist seg at hjemmelen for bestemmelsen i tapsforskriften om tap av førerett i dette tilfelle manglet, herunder kravet i tapsforskriften og i førerkortforskriften om ny førerprøve som vilkår for gjennerverk av førerett."

Vedkommende kan i så fall orienteres om at han/hun kostnadsfritt kan få utstedt nytt førerkort på nærmeste trafikkstasjon mot fremvisning av brev med ovennevnte formulering fra politiet og for øvrig den vanlige dokumentasjon. Det praktiske rundt dette er ennå ikke helt på plass. Vegdirektoratet, som er gjenpartsadressat for dette (riksadvokatens) brev, vil

informere trafikkstasjonene så snart de mottar det. Etter drøftelse med Samferdselsdepartementet legges til grunn at praktiske rutiner vil komme på plass raskt.

Det er forutsigbart at den det gjelder vil ønske førerkortet "tilbake" umiddelbart. Det kan ta noe, men ikke lang tid, før de administrative rutiner for kostnadsfritt gjenervern er på plass. Politiet må likevel kunne henvise vedkommende til trafikkstasjon for utstedelse av nytt førerkort, men da med forbehold om at det kan gå noen dager før det er ordnet med at dette kan skje uten kostnader (men at eventuelle utlegg vil bli refundert av førerkortutstederen).

c) Saker der tapsperioden fortsatt løper etter at vedkommende ved dom er ilagt tap av førerrett.

Ifølge listen fra Politidirektoratet er det i alt 540 saker hvor det foreligger rettskraftig dom i perioden mellom 1. januar 2016 og 24. april 2017 mot personer med førerkort på prøve og som gjelder overtredelse av vegtrafikkloven § 22 jf. § 31. Det er søkt på straffesaker hvor det er oppgitt personer med rolle domfelt. Det legges herfra til grunn at utvalget vil dekke de aktuelle saker.

Listene bes gjennomgått med sikte på å identifisere mulige tilfeller av uhjemlet idømmelse av tap av førerrett. For de tilfeller som identifiseres gjelder følgende:

Ansvarlig påtalejurist skal snarest trekke tilbake fullbyrdelsesordren for så vidt gjelder tap av førerrett – også om ordren er gitt av statsadvokaten.

Dommer, også rettskraftige, ankes til gunst for siktede, jf. strprl. § 309 for så vidt gjelder idømmelsen av tap av retten til å føre motorvogn. Påtalemyndighetens standpunkt bør her være at anke over tingrettens idømmelse av tap av førerrett kan avgjøres uten ankeforhandling, jf. strprl. § 322 første ledd. Selv om fullbyrdelsesordren er trukket tilbake, bør påtalemyndigheten ved oversendelse av anken be om kjennelse for at fullbyrding av avgjørelsen om tap av førerrett utstår.

Etter oversendelse av anke og tilbaketrekking av fullbyrdelsesordre kan vedkommende også i disse tilfellene henvises til trafikkstasjon for utstedelse av førerkort, jf. ovenfor. Det er ikke nødvendig å avvente avgjørelsen av anken. For øvrig vises til fremstillingen for sakene under kategori b) ovenfor. Formuleringene i det standardiserte brev tilpasses ved at det henvises til den aktuelle dom, og med opplysning om at påtalemyndigheten har trukket fullbyrdelsesordren for så vidt gjelder avgjørelsen om tap av førerretten.

Til orientering og til bruk for domstolens behandling av anken legger en ved gjenpart av Samferdselsdepartementets brev av 31. mars 2017 hvor sakens bakgrunn fremgår.

-

Ovennevnte innebærer at en etter et mer oppdatert anslag over omfanget av problemstillingen beslutter foreløpig å stille i bero direktivet i brevet av 7. april d.å. om iverksettelse av identifisering av de aktuelle saker hvor tapsperioden er *utløpt*. Riksadvokaten avventer en mulig nærmere avklaring av omfanget av et slikt arbeid før en tar stilling til mulige alternativer til slik gjennomgang.

Omfanget av det arbeid som her skisseres, med den bistand som Politidirektoratet i samarbeid med Vegdirektoratet så langt har ytt, tilsier at politiets gjennomgang for å finne frem til sakene i kategoriene a) – c), krever begrensede ressurser. Hvor mange saker hvor

det etter gjennomgangen viser seg nødvendig å få opphevet ilagt tap av førerett vil kunne ha betydning for hvordan myndighetene skal forholde seg til saker i hovedsak fra tidsperioden 1. februar 2012 til 1. januar 2016, som i det vesentlige ikke er med i denne gjennomgangen.

Riksadvokaten ber derfor om skriftlig tilbakemelding fra politidistriktene om antall saker i de aktuelle kategorier innen *1. juni 2017*.

-

De aktuelle personer må skriftlig underrettes.

Det er på det rene at det vil kunne bli fremsatt krav om erstatning, jf. brevet av 7. april 2017. I utgangspunktet vil eventuelle erstatningskrav måtte behandles etter alminnelige erstatningsrettslige regler. Det er likevel ikke unaturlig at slike krav fremmes gjennom politiet. Med den bakgrunn denne sak har, vil riksadvokaten ta opp med departementene utforming av et standardisert brev til de aktuelle personer med nødvendige opplysninger og veiledning i så henseende. Politiet kan underrette vedkommende om dette. En har imidlertid ikke villet avvente dette.

Dette brev, med vedlegg, sendes også elektronisk som vedlegg til e-post.

Knut Erik Sæther
ass. riksadvokat
(sign)

Harald Strand
førstestatsadvokat
(sign)

Vedlegg

Gjenpart: Politidirektoratet
Utrykningspolitiet
Justis- og beredskapsdepartementet, Politiavdelingen
Samferdselsdepartementet
Vegdirektoratet